

Oh Adam, sino essitüs

Margo Kõlar (1961), rahvakoraal Otepää kihelkonnast

Margo Kõlari rahvakoraali seade kätkeb endas minu jaoks palju ilusat ja inspireerivat. Esiteks, saavad ses loos oma võimaluse segakoori mehed. Ehk et see laul annab tänuväärse võimaluse arendada vokaalselt meesrühmi. Teiseks on meil kõigil võimalus musitseerida koos teose autoriga, kes mängib ses seades torupilli. Soovitan kõigil hingata sisse selle teose olemust kuulates (ja minu poolest ka vaadates), mis tunnetusega helilooja ise torupillil seda kaunist vaimulikku rahvaviisi väljendab. Ning kolmandaks on mu meelest huvitav kogeda seda teost kogu segakooride kava tervikus, kus see on vägagi tuumakal kohal, olemaks sügav, lootust ja lohutust pakkuv kommentaar Tormise teosele "Meespea" ning valmistades ette helgust ja lootust kiirgavat Mari Kalkuni laulu "Elukoor".

Puht-muusikaliselt oleks minu ideaal, et samaaegselt teostuksid kaks tasandit. Esiteks nii-öelda panoraamne tasand, mida väljendaksid pika mõttega lauldud fraasid (nt "Oh Adam, sino essitüs om meie elo riknu"), mille jooksul energia ei katkeks. Ja teisalt, vastupidiselt panoraamsele justkui mikroskoobi tasand, mille sees iga laulja treib välja iga sõna murdekeelse nüansi. Keelenüansse on ses laulus omajagu. Generaalse kommentaarina ütlesin, et palun laulda kõike mõneti kõnepärasemalt. Näiteks sõnas "om" minna kiiresti m-hääliku peale, diftongid laulda läbi kiiremini (kaheksandikliikumise puhul jagades võrdselt kaheksandikele). Palun panna tähele ka peenendusmärke (takt 31 "Jummal", takt 47 "päst", takt 48 "läts"). Taktis 23 palun laulda sõna "patt" sõna kõla järgi (ehk siis mitte "paat"). Taktides 46 ja 79 sõna "sis" laulda samuti sõna kõla järgi (ehk siis mitte "siis"), sõnades "sivvo" ja "jõvva" nautida võimalust laulda heliseva v-tähe peal. Algul ei pruugi silm märgata ka mõningaid rohkete täpitähtega sõnu (takt 24 "perändüs", takt 33 "ärä pästnü", takt 68 "näüdetü", takt 72 "sündünü").

Eraldi teema selle laulu puhul on taoline nähe nagu "madjar". Nii kutsub helilooja ise seda konksuga märget, mille kohta tärniga on öeldud: "silbi esimene noot veidi lühem". "Madjari" puhul on oluline mitte laulda seda liiga teravaks, pigem olgu see triooliline kui terav "ri-tai" rütm. Ühtlasi ei ole vaja seda üleliia rõhutada, pigem laulda muuseas, nii et ei kannataks selle all ühtlane pikk vokaalne liin.

Ühes proovis töötas Margo Kõlar ise selle looga ja tema soovitus oli järgmine. Laulda viisi algul üldsegi nii, et jätta korraks ära kaheksandike puhul teine kaheksandik.

Oh Aa-dam, si - no es - si - tüs om mei - e e - lo rik - nu

Niiviisi harjutatakse väidetavalt ka gregooriuse laulu laulmist, püüdes saavutada võimalikult ühtlane tulemus (pikk liin) ja siis lisada kaheksandike teised kaheksandikud sujuvalt selle liini sisse.

Hingamised:

Üldiselt kulgeb laul 4-taktiliste fraasidena. Ehk siis hingamised oleksid järgmised:

taktis 22 (enne sõna "et")

taktis 26 (enne sõna "see")

taktis 30 (enne sõna "ent")

taktis 34 (enne sõna "ni")

taktis 38 (enne sõna "nink")

NB! Taktides 40-41 palun mitte hingata (häälepartiide failis seal hingatakse)

taktis 46 (enne sõna "sis", aldil enne "mm")

NB! Takt 48 on erand – sõnas "inemist" ütleme "st" täpselt 5. löögil (mis on ka hingamine)

taktis 62 hingamine takti lõpus

taktis 70 (enne sõna "kes")

NB! Takt 80 on erand – sõnas "rõõmustust" ütleme "st" täpselt 5. löögil

NB! Taktist 67 on basside jagunemine *ad libitum*. Kellel taolist jagunemist ei ole võimalik teostada, palun laulda ülemist häält (meloodiat). Ühtlasi on heliloojalt palve parema balansi saavutamise nimel, et võimalusel kooride 2. tenorid laulaksid taktides 67-74 ülemist bassi häält (liikudes tagasi tenori partii peale 74. takti lõpus, alates sõnast "kui")

Ühtlasi on heliloojalt antud luba esitada seda teost oma kontsertidel vastavalt võimalustele. Ehk siis nt torupilli asemel võib olla mistahes soolopill. Põhimõtteliselt on võimalik teost ette kanda ka *a cappella*, alustades siis kohe meeskoorist, jättes vahele G-duuris vaheosa, moduleerides otse 50. takti lõpust E-duuri (66. takti lõppu).

Ja viimaks, kuna see seade on muudkui otsinud oma kuju, on tulnud ette muudatusi ka pärast häälepartiide salvestust. Muutunud on eelviimase takti harmoonia, mistõttu lõpebki häälepartiide fail varem ära. Ühtlasi lauldakse salvestusel taktis 76 sõna "So". Palun laulda ikkagi järgi sõna "Su".

Loodan südamest, et teekond selle lauluga on kõikidele vaimselt avardav ja palju ilu pakkuv.

Jõudu ja kohtumiseni,

Pärt Uusberg